

Kovács Attila György
A LEFEJEZÉS MŰVÉSZETE

Ferike idegesen dobol az asztalon, néha segélykérően Tanárúrra pillant. Az öreg nyakát behúzva ül, csikot tép a sörösüveg címkéjéről, galacsint gyúr, előtte öt-hat apró golyóbis, a ragasztós részhez ér, már csak kaparni tudja a papírt, de úgy nem jó semmire, morzsálódik, nem jut formázható darabhoz, de azért dörzsöli tovább, letakarítja az egészet a palackról, összesöpri a morzsalékot, kupacokba rendezi, kettéosztja, négyfelé, megint egybe, lefújja az asztról a galacsinokkal együtt. Szamos úgy áll a kocsmapult végénél, mint a haragvó Jézus a templomhegyen, miután kiverte a kufárokat, az arca vörös, fejét felveti, hogy magasabbnak látszon, jobbát fenyegetően előrenyújtja, de nem korbács van benne, hanem mobiltelefon, képernyővel Ribár felé fordítva. Már nem üvölt. A kocsmában csak Ferike nyugtalan szinkópái hallatszanak. Akkor kezdődött az egész, mikor Ribár belépett és meglátta, hogy Szamos elfoglalta a helyét a kocsmapult végénél. Nem szólt semmit, csak nézte a másikat, de Szamos úgy tett, mintha nem venné észre, nem is köszönt, ami tetézte a bajt, meredt maga elé, fixírozta a sör habját, pedig alig volt már, összeesett, a Kiskutyában nem mérnek minőségi sört, a legolcsóbbat tartják csapon, annak meg alig van habja, épphogy kitölti Juhász, már össze is esett, nincs mit nézni rajta. Ribár bámulta Szamost. Merően nézte, így mesélte másnap Tanárúr, a végletekig feszítve a pillanatban rejlő feszültséget, hosszú szünetekkel, kacskaringókkal beszélve el a történeteket, mint egy óidőkből előtévedt regös, ül a kocsm közepén, szorosan körülötte a törzsközönség, csak az ablak felől van egy kis hézag, rés az összetömörült testek között, és azon át egy fénysugár élesen megvilágítja az arca jobb oldalát, míg a másik árnyékban marad, és így, szemből nézve, egy furcsa kettősség az öreg, Kétarc a Batmanből, csak neki az egyik fele árnyék, nem roncsolt kötőszövet. A harmadik napon, már gyérülő közönség előtt, Tanárúr változtat a történet menetén. Ribár és Szamos már nem főszereplők, jelentőségüket vesztik, helyükre Tanárúr személye lép, mint főalak, szervező erő, fókusz és középpont, aki körül a többi alak kering, ám befolyással nem

bírnak rá. Meglepő módon, ebben a megváltozott történetben, melynek már egyre kevesebb köze van a kocsmában lezajlott valós eseményekhez, Ferike is meghatározó szereplővé válik, felzárkózik Tanárúr mellé, mint nélkülözhetetlen segéd, Robin, Watson, Klein, Kitt vagy Kardos doktorszerű figurává lesz, aki elválaszthatatlan a főszereplőtől, és sohasem külön, hanem mindig csak együtt emlegetik őket, hivatkoznak rájuk, mintha ketten adnának ki egyetlen, teljes értékű személyiséget. A hetedik napon a történet elszakad a jelentől és a helytől, kinyúlik térben és időben, egyetemessé válik, nem tanulságot fogalmaz meg, nem akar szórakoztatni vagy nevelni, hanem egyszerűen és sallangok nélkül mesél valami mély és örök igazságról és szépségről, ami minden valódi történet lényege, s ami olyan, mint a teremtés, és ennek az új történetnek a mesélésében Tanárúr is átalakul, és Ferike, bár ezt nem mondja el senkinek, de esküszik rá, hogy valami különös ragyogás is árad az öregből, bár ez inkább csak érezhető, mint érzékszervekkel felfogható. Ekkor már senki sem kíváncsi az egészre, ráunnak, Tanárúr jobbára Ferikének mesél, de ő sem igazán figyel rá, elkalandozik, nem fogja fel a mélyebb összefüggéseket, és amikor rendelni megy, azt mondja Juhásznak, hogy az öreg megint hülyeségeket beszél, elég lesz neki egy pohár sör feles nélkül, mert aztán nem tud egyedül hazamenni.

Áll az ajtóban, felméri a helyiséget, szemrevételez, mérlegel. A Kiskutya nem a legjobb kocsmá a lakótelepen, de közel van, Ribárnak megfelel. Nem akar leülni, a pulthoz megy, megáll középtájon, kér egy sört. Előbb jobb, majd bal kézzel támaszkodik, forgolódik, nem jó hely, kényelmetlenül érzi magát, háttal van mindennek. A pult végéhez sétál, a bárszéket odébb teszi, a falnak támaszkodik, balja a pulton, ujjai lazán a sörösphár köré fonódnak. Körülnéz, itt jó. Ez lesz a törzshelye. Néhány hónap múlva hallgatólagosan elfogadottá, pár évre rá pedig szokásjoggá válik, hogy a kocsmapult vége Ribaré. Nagyon ide ragadtál, mondta neki egyszer Juhász, nem várt választ, csak azért mondta, hogy mondjon valamit, törölgette a pultot Ribár előtt, kissé felé hajolt, ahogy egy foltot dörgölt az alumínium borításon, a feje pár centire volt Ribártól, úgy érezte, ebben a helyzetben mondania kell valamit. A közelség okán. Jó hely, felelte Ribár, és Juhász egy pillanatra abbahagyta a törölgést, felegyenesedett, figyelmesen nézte a másikat. Télen elég közel van a fűtőtesthez, hogy meleg legyen, de nem annyira,

hogy izzadjak. Nyáron éppen a kereszthuzat útjában van, ha nyitva az ablak ott és ott. Olyan szögből látni a tévét, ami nem közvetlen, hogy ellehetetlenítse a beszélgetést, de nem is tompaszög, amely torz képet eredményezne. A bejárati ajtó szemben van, és ha kissé srégen, félig a falnak, félig a pultnak támaszkodom, belátom az egész kocsmát. Ribár belekortyol a sörébe, Juhász kirázza a törölgetőrongyot. Csak Szamos nem érti meg, hogy az a Ribár törzshelye.

Mutatja a telefonját, hogy nézze meg, ez fake, hülyeség, így nem lehet egy embert lefejezni. Ribár nem mozdul, Szamos kissé bizonytalanul ellép a pult végétől, odamegy Tanárúrékhoz, közben a másikat nézi, hogy elfoglalja-e a helyet, de nem, Ribár marad, ahol van. Szamos újra lejátssza Tanárúrnak meg Ferikének a jutyub videót, közben mutogatja, hogy mire figyeljenek, hogy észrevegyék, kamu az egész, olyan cégéis vacak, vagy hogy a fenébe hívják, meg van buherálva, speciális effekt, látja, aki nem vak. Ekkora késsel különben sem lehet senkit lefejezni, ezt már megint Ribárnak mondja, mint végső érvet, megfellebbezhetetlen bizonyosságot. Tanárúr és Ferike elemzi a felvételt, visszajátzást kérnek, néhol megállítatják Szamossal, kimerevítettnek egy-egy képkockát. Tanárúr bonyolult számításokba kezd, a késpenge hosszát és a videóban, a szürke, köves talajon passzívan térdeplő alak nyakának körfogatát próbálja megsaccolni. A hitelesség eldöntését nehezíti, hogy a videóban magát a műveletet nem mutatják, a köztes két perc, maga az akció, pixelekkel takart.

A köves talajon térdelő férfi arca kifejezéstelen, de ez talán annak köszönhető, hogy a kép kissé életlen, és mozog, amit az okoz, hogy a felvételt készítő nem használ statívet, kézből veszi az eseményeket, ám a kamera feltehetően csak egy marokfelvevő, amit általában nyaralásokra vásárolnak, egyszerű, könnyen kezelhető szerkezet, ugyanakkor a képstabilizátor hiánya a felvétel állandó remegését, ugrálását eredményezi, folyamatos mozgást, vibrálást, ami nehezíti a rögzített esemény befogadását, értelmezését, főként egy telefon képernyőjén.

A térdelő mögött álló férfin az arcot és a fejtetőt takaró kendő, csak a szemek szabadok. A hangot Szamos levette, de a nézők közül mindenki tudja, hogy a videónak van hangja, az álló férfi beszél az elején meg a végén, egymásra torlódó torokhangok, nehéz, orrból jövő zöngék, a nyelv éneklő dallama eltűnik, roncsolt, kemény és valahogy

mégis semleges, mintha csak egy bevásárló listát vagy egy már unt feladat részleteit ismételné merő kötelességtudatból, oda sem figyelve. A felvételen a pillanatot, amikor az álló férfi a térdeplő nyakához illeszti a kést, és az utána következő mozdulatot már eltakarja a pixelesre tört kép. A program generálta kockák a fej felemelésének pillanatáig kitartanak, mikor a kép újra kitisztul, a kendős férfi már szemmagasságban tartja a levágott fejet. Érdekes, mondja Tanárúr, hogy a test térdelő pozícióban marad, nem dől el. Megtámasztja a térdével, mondja ingerülten Ribár. Nem tudja, a lendülettől mindenképpen el kellett volna dőlnie, kontráz Szamos, és megismétli, hogy fake az egész, hogy nem is élő emberen csinálták, hanem egy bábun, olyanon, amit filmekben használnak. Nem véletlen, hogy ki van takarva a lényeg, ez a végső érve, ezt mondta akkor is, miután először lejátszotta a felvételt. Tanárúr elgondolkodva vakarja az állát, a törzsközönség türelmesen vár, hogy kimondja a verdiktet, levonja a konklúziót, ítéletet hirdessen. Tanárúr nem akar szembemenni Ribárral, de úgy érzi, az igazság kimondását nem befolyásolhatja félelem, nem lehet attól függővé tenni, hogy rettegünk-e valakitől vagy valamitől, az igazság kimondása belső tartás és akarat kérdése, nem választási lehetőség, hanem kényszer.

Kamu, mondja, de nem néz Ribárra. Szamos diadalittasan felnevet, visszamegy a kocsmapult végébe. Adj egy unicumot, mondja Juhásznak, szilvását. Ribár a kocsmá közepére sétál, félretol egy széket. Gyere ide, inti magához Ferikét, aki segélykérően Tanárúrra néz, de az öreg megint nekiáll a sörösüveg vakarászásnak, pedig már egyetlen cafat papírdarab sincs rajta. Ferike kényszeredetten Ribárhoz sétál. Térdelj le, mondja Ribár, kezét a másik vállára teszi, megpördíti és térdelő helyzetbe nyomja. Ferikének nincs választása, meg sem próbál tiltakozni, ellent tartani, akár szóban vagy tettben kifejezésre juttatni, hogy ő ezt nem akarja, a helyzet számára kényelmetlen. Fél. Szamos kissé előrelép, el a kocsmapultról, előveszi a telefonját és a kamerát a közepén álló és térdelő alakokra irányítja. Ferike azon gondolkozik, hogy Ribárnál vajon van-e kés. A kocsmá egyetlen lélegzetvisszafojtotta csönd. Ribár harántterpeszbe áll, bal lába elől, térdével a lapockák között megtámasztja a gerincet, bal tenyerét Ferike fejbűbjára fekteti. Az ujjak előrenéznek, a mutató- és a gyűrűsujj a szemöldökcsonton, a fogás határozott, erős, de nem durva. Jobbját felemeli, tenyerét kissé

megbillegteti, jelezve, kézéle szimbolizálja a kés pengéjét. Tanárúr diszkréten köhint és megjegyzi, számításai szerint a videóban látható penge hossza rövidebb, mint a kéztő és a kisujj vége közti távolság. Ribár erre felső ujjperceit behajlítja, megrövidítve az elképzelt penge életét, amit Ferike nyakához illeszt. Tanárúr elégedetten int, így már megfelelő, mondja. Ribár kézéle a bal vállnál, a kulcsont fölött pihen. Ferike összerezzen, ahogy elképzeli, hogy a hideg fém a bőréhez ér. Juhász előjön a pult mögül, közelebb lép, Szamos rászól, hogy benne van a képben, inkább álljon Tanárúr mögé. Ribár a képzelt pengét a bal oldalról a jobb váll fölé húzza, a mozdulat sima, a közönség látni véli, ahogy a kés a szövetekbe mélyed, akadálytalanul átmetszi a lágy részeket, az izmok, mint feszesre húzott húrok halkán pendülve, pattanva szakadnak, az erek a szív megbolondult ritmusára pumpálva lövellik a vért, a gégeből sóhajtva szökken ki a levegő, a hús élénk pirosából vakító fehérén bukkan elő a gerinc. Ribár egy pillanatra megáll. Kézélét a feltárult csigolyák közé illesztve befejezi a műveletet, a hajba markol, és könyökét kissé magasabbra emeli, hogy könnyebben elképzélhető legyen, hogy a nyaktól leválasztott fejet a magasba emeli. A test erőtlenül pihen bal térdének támaszkodva, nem dől el. Ilyen, amikor az öncélú erőszak művészetté lényegül, mondja Tanárúr. Ferike feláll, Szamoshoz megy, hogy visszanézzé a felvételt, kissé izgatott, de megnyugtatták, hogy szerepét tökéletesen, kellő átéléssel játszottá végig. Juhász visszamegy a pult mögé, mosogatni kezd. Eseménydús nap, mondja Szamosnak, aki kér egy korsó sört. Neki is, int Ribár felé, mikor megkapja. Juhász csapol még egyet. Szamos a kocspult végére rakja és visszaáll középre, a sörcsapolóval szemben. Ribár nem szól semmit, a helyére sétál. Szamos felemeli a korsóját, megvárja, míg Ribár is felemeli a sajátját. Bólint, egyszerre kortyolnak a sörbe.